
[2014-16-RE](#)

CAUSA 2014-16-RE

(Rodríguez García c/ Principat d'Andorra)

Sentència del Tribunal Constitucional del 17-11-2014 relativa al recurs d'empara 2014-16-RE

Número de registre 270-2014. Recurs d'empara

Sentència del 17 de novembre del 2014

BOPA núm. 68, del 3 de desembre del 2014

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 29 de maig del 2014, per la representació processal del Sr. Enrique Rodríguez García, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 25 de març del 2014 i del 30 d'abril del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions per tal que el Tribunal de Corts dicti una nova resolució que estimi el recurs d'apel·lació interposat per aquesta part contra l'aute del 9 de setembre del 2013, dictat per la Batllia i que commini la Batllia a aixecar sense més demora ni dilacions la mesura d'embargament i de bloqueig dels comptes bancaris del recurrent;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 8 de juliol del 2014;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 9 de setembre del 2014, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2014-16-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 26 de setembre del 2014, per la representació processal del Sr. Enrique Rodríguez García;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Juan Antonio Ortega Díaz-Ambrona;

Antecedents

Primer

El Sr. Enrique Rodríguez Garcia està processat des de l'any 1999 per les presumptes comissions d'un delictes major de blanqueig de diners o valors (article 409 del Codi penal) i d'un delictes major d'associació il·lícita (articles 359 i 360 del mateix Codi). En les diligències prèvies, marc d'aquesta causa, es va dictar una mesura cautelar d'embargament dels seus comptes bancaris.

Aquesta part ha sol·licitat en diverses ocasions l'aixecament de l'embargament esmentat, la darrera vegada el 27 de maig del 2013.

Segon

El 9 de setembre del 2013, la Secció d'Instrucció de la Batllia va dictar un aute en què decidia no donar lloc a la pretensió sol·licitada, ja que considerava que en les diligències practicades s'adveraven indicis suficients per mantenir el bloqueig i que quedaven pendents actuacions d'investigació que permetrien aclarir la naturalesa dels fets i la participació del sol·licitant en aquestes actuacions.

Tercer

La representació processal del Sr. Enrique Rodríguez Garcia va interposar davant el Tribunal de Corts un recurs d'apel·lació contra l'aute de la Batllia, i, el 25 de març del 2014, aquest Tribunal va desestimar el recurs d'apel·lació i va confirmar l'aute de la primera instància.

Quart

La representació processal del Sr. Enrique Rodríguez Garcia va formular, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions contra la decisió del Tribunal de Corts per considerar que es vulneraven els seus drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Cinquè

El 30 d'abril del 2014, el Tribunal de Corts va dictar un aute en què desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions, ja que va considerar, de manera substancial, que no es vulneraven els drets adduïts, perquè si bé és cert que 15 anys d'instrucció pot semblar molt temps, també cal destacar que la causa era complexa i no es desprenia cap inactivitat processal. El Tribunal de Corts afegeix

que precisament en aquest temps transcorregut apareix indiciàriament una conducta delictiva mantinguda suficientment per tal de denegar les pretensions de la part, i que aquesta part podrà fer valer o plantejar de nou la qüestió davant el tribunal jutjador, ja que el sumari ja s'ha conclòs i la causa s'ha tramés al tribunal competent.

Sisè

El 29 de maig del 2014, la representació processal del Sr. Enrique Rodríguez Garcia va presentar un recurs d'empara contra els autes del 25 de març del 2014 i del 30 d'abril del mateix any, dictats pel Tribunal de Corts per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Aquesta part considera que no hi ha lloc per mantenir *ad vitam aeternam* (des de 1999) una mesura cautelar d'embargament dels seus comptes bancaris sense que aquesta estigui justificada per elements probatoris que permetin presumir que els diners dipositats els anys 90 a Andorra tenen el seu origen en una activitat relacionada amb el tràfic de drogues.

Segons el parer del Ministeri Fiscal i el del Tribunal de Corts, en aquesta causa no hi ha hagut cap inactivitat processal durant els 15 anys escolats. Aquesta part discrepa d'aquesta afirmació, ja que des del moment de la incoació del sumari, l'any 2003, fins a la data de processament del recurrent, a principis del 2011, poca cosa s'ha instruït en aquest sumari. Durant 8 anys, la causa ha estat pràcticament aturada.

Aquesta part insisteix en què mai ha estat condemnada per tràfic de drogues durant la dècada dels 90 i en què no hi ha cap element probatori que permeti presumir la seva culpabilitat en els delictes que se li imputen.

Per tant, 15 anys d'instrucció i de vigència de la mesura cautelar esmentada vulneren els drets a un procés degut i a un procés de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com els drets reconeguts a l'article 6 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que retrotregui les actuacions per tal que el Tribunal de Corts dicti una nova resolució que estimi el recurs d'apel·lació interposat per aquesta part contra l'aute del 9 de setembre del 2013, dictat per la Batllia i que commini la Batllia a aixecar sense més demora ni dilacions la mesura d'embargament i de bloqueig dels comptes bancaris del recurrent.

Setè

El 8 de juliol del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què manifesta que en aquesta causa no es donen els elements que defineixen el concepte jurídic indeterminat de no raonabilitat de la durada del procediment tal com aquests es desprenen de la jurisprudència del Tribunal Constitucional i del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

Efectivament, destaca que tant el recurrent d'aquesta causa com la resta de persones que són objecte d'instrucció no estan a disposició de l'òrgan instructor ni dins el seu àmbit de jurisdicció, cosa

que ha comportat nombroses diligències de localització i de lliurament de comissions rogatòries internacionals. Així mateix, els fets investigats (blanqueig de diners i associació il·lícita) són complexes i el seu caràcter financer i d'ordre transnacional ha comportat necessàriament la cooperació penal de països tercers per a la investigació.

Finalment, destaca que l'activitat de l'òrgan instructor és conforme a les previsions processals, cosa que es demostra amb el volum de les diligències practicades fins a la data, així com que no deixa de sorprendre l'actitud mateixa del recurrent, el qual, després d'estar desaparegut durant un llarg termini de temps, formula ara una queixa contra la instrucció del procediment quan ja s'ha assolit el tancament d'aquesta fase processal i les actuacions es troben davant el tribunal jutjador en fase intermèdia del procés.

Per tot això, el Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara.

Vuitè

El 9 de setembre del 2014, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit aquest recurs d'empara, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les al·legacions que estimés pertinents.

Novè

El 26 de setembre del 2014, la representació processal del Sr. Enrique Rodríguez Garcia va presentar un escrit d'al·legacions en què mostra la seva disconformitat amb el contingut de l'informe del Ministeri Fiscal i en què reitera els seus arguments i pretensions anteriors.

Desè

El 13 d'octubre del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un escrit de conclusions en què a més de ratificar íntegrament el seu escrit anterior, destaca que d'ençà aquell moment s'han produït unes actuacions noves que vol posar en coneixement del Tribunal Constitucional.

D'una banda, la petició del recurrent del retorn de la causa a instrucció per tal que es practiquin noves diligències i el seu reconeixement que gran part dels actius intervinguts no són de la seva propietat real, i, d'altra banda, l'evacuació per aquest Ministeri Fiscal de l'escrit de qualificació provisional en què sol·licita l'obertura del judici oral.

Nogensmenys, el Ministeri Fiscal considera que no existeix un atenuant analògic de dilacions indegudes com a circumstància modificativa de la responsabilitat penal, atesa la seva actitud en el procediment penal que ha consistit en queixar-se únicament quan els òrgans judicials han impulsat de forma efectiva el procediment. Afegeix que s'ha adequat, d'acord amb l'article 56 del Codi penal la petició de pena, valorant, de manera expressa, la dilació del procediment, per tal de posar en execució la individualització i la determinació concreta de la pena demanada.

En definitiva, conclou que, d'una banda, la natura i l'origen dels diners intervinguts no es modifiquen pel transcurs del temps, cosa que fa la mesura d'aixecament de les mesures cautelars no idònia i, d'altra banda, el comportament del recurrent ha coadjuvat en la dilació d'aquest procediment, motiu

pel qual no està legitimat per al·legar dilacions indegudes, ni per demanar l'aixecament de l'embargament d'uns diners que reconeix que no són seus. Afegeix que de l'examen del sumari es desprèn que les actuacions dels poders públics han adequat les circumstàncies de la dilatació del temps al recurrent dins l'examen concret de la causa en qüestió.

Onzè

El 15 d'octubre del 2014, la representació processal del Sr. Enrique Rodríguez Garcia va presentar el seu escrit de conclusions en què reproduïx les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

El manteniment d'una mesura d'embargament i de bloqueig dels comptes corrents al llarg d'un període dilatat d'uns quinze anys, vinculat a un procés penal que està encara a les portes del judici oral en el moment d'interposar-se el recurs d'empara, contradiu *prima facie* el mandat de l'article 10.2 de la Constitució que garanteix a tothom un judici de durada raonable.

Aquest és el criteri que el Tribunal Constitucional manté constantment, com es desprèn de la sentència del 2 de desembre del 2013, recaiguda en la causa 2013-22-RE sobre la protecció del dret constitucional a un judici de durada raonable. En aquell cas es tractava també de mesures de bloqueig i d'embargament de comptes corrents, sobre les quals aquest Tribunal Constitucional es va pronunciar, comminant la Batllia que en un termini de sis mesos, adoptés les mesures oportunes o una decisió respectuosa amb el dret del recurrent a un judici de durada raonable. Pel fet que el termini esmentat no es va acomplir i atès que es tractava d'unes mesures cautelars adoptades feia més de sis anys, el Tribunal Constitucional va estimar parcialment el recurs d'empara.

En el cas actual el temps de manteniment i també de paralització del procés és més del doble, motiu pel qual l'estimació *prima facie*, encara que només sigui en part resulta obligada. Quinze anys de manteniment d'unes mesures de caràcter provisional d'assegurament dels resultats d'un procés penal, són excessius. Però hem de jutjar, a més, si en el cas que es planteja poden resultar justificats o raonables.

Segon

Respecte a la "*raonabilitat*" de la durada del procés i del manteniment, sense aixecar les mesures d'embargament adoptades, cal tenir en compte els arguments adduïts per la jurisdicció penal ordinària competent i també pel Ministeri Fiscal.

Així doncs i abans de res, la complexitat de la causa posada de manifest pel Tribunal de Corts en l'aute del 30 d'abril del 2014. La complexitat del cas és indiscutible però, per si sola, no justifica una durada del procés de l'ordre de quinze anys que excedeix, en aquest cas, els límits que poguessin

justificar-se pel sol argument de la complexitat.

En canvi sí que té pes, per modular la decisió d'aquest Tribunal Constitucional, el fet, no discutit, que el recurrent no s'hagi posat a disposició de l'òrgan instructor, ni en l'àmbit de la seva jurisdicció, cosa que ha comportat nombroses diligències de localització i de lliurament de comissions rogatòries internacionals. Aquestes comissions rogatòries s'exigien també per la naturalesa dels delictes investigats, blanqueig de diners, associació il·lícita i altres infraccions de caràcter financer, que per la seva projecció internacional requerien una cooperació internacional, tot això tal com ho expressa el Ministeri Fiscal en l'informe del 8 de juliol del 2014.

Quan es pretén la protecció constitucional del dret a un judici de durada raonable no pot ser que el recurrent en empara mateix hagi estat part causant o coadjuvant del retard judicial. I en aquest cas és clar que el recurrent no només ha coadjuvat a la dilació de la qual es queixa, pel fet d'haver estat "*desaparegut*" durant un llarg període de temps, sinó que també ha sol·licitat últimament la revocació de l'aute de conclusió del sumari. Aquesta sol·licitud, que és legítima si convé a la seva defensa, resulta, no obstant això, contradictòria amb la pretensió de nul·litat de les decisions judicials anteriors, basant-se en la durada excessiva del procediment, ja que el recurrent mateix amb els seus propis actes està produint dilació. No és de rebut queixar-se de les dilacions i alhora provocar-les. O una cosa o l'altra.

Tercer

Per tot això que acabem d'exposar, no és procedent anul·lar l'aute de la Batllia del 9 de setembre del 2013, que va denegar l'aixecament de la mesura cautelar de bloqueig dels comptes bancaris, fonamentant-se en els indicis delictius trobats en la manera de procedir del delinqüent i pel fet de no haver-se complimentat la comissió rogatòria internacional del 18 d'octubre del 2012.

D'altra banda, no hi ha cap raó constitucional suficient per anul·lar els autes del Tribunal de Corts del 25 de març del 2014 i del 30 d'abril del mateix any. Ans al contrari, les decisions estan ben fonamentades: el primer aute informa que, segons la documentació remesa pels tribunals espanyols, el recurrent està involucrat en una xarxa dedicada al tràfic d'estupefaents cosa que ha dut a ampliar els autes de processament anteriors per un altre del 18 de febrer del 2014; i, el segon aute, el del 30 d'abril del 2014, a més, conté una relació ordenada per dates de les diligències que se segueixen a Espanya contra el recurrent, en nombre de 17 de diversos ordres, transcendència i significat, que en el seu conjunt recolzen la denegació de la petició d'aixecament dels embargaments i bloquejos dels comptes. Tampoc és procedent per raons de caràcter constitucional anul·lar aquest aute.

Tot això no impedeix que, sense estimar cap d'aquestes peticions de nul·litat, el Tribunal Constitucional atorgui parcialment l'empara i insti el Ministeri Fiscal i els tribunals competents a la prompta celebració del judici oral per tal que a tenor de la decisió jurisdiccional finalment adoptada, es resolgui sobre els embargaments, en el termini més curt possible, amb el seu aixecament o amb la seva execució, segons sigui el cas. I això sense perjudici que, si en el termini de nou mesos des de la notificació d'aquesta sentència, no s'hagués adoptat cap resolució, l'interessat pugui, després d'efectuar els tràmits preceptius, replantejar l'empara davant aquest Tribunal, amb els efectes que fossin procedents.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la

HA DECIDIT:

Primer

Atorgar parcialment l'empara sol·licitada i declarar que el manteniment durant quinze anys de les mesures d'embargament i de bloqueig dels comptes bancaris del recurrent, sense que encara se l'hagi jutjat, és contrari al dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

Segon

Que el recurrent ha de ser jutjat sense cap més retard, motiu pel qual s'insta el Ministeri Fiscal i els tribunals competents la prompta celebració del judici oral per tal que, a tenor de la decisió jurisdiccional finalment adoptada, es resolgui també en relació amb els embargaments, en el menor termini possible, amb el seu aixecament o la seva execució, segons sigui el cas. I això sense perjudici que, si en el termini de nou mesos des de la notificació d'aquesta sentència, no s'hagués adoptat cap resolució, l'interessat pugui, després d'efectuar els tràmits preceptius, replantejar l'empara davant aquest Tribunal, amb els efectes que fossin procedents.

Tercer

Es desestima el recurs en tota la resta dels seus punts, sense que sigui procedent anul·lar, per raons constitucionals, els autes impugnats de la Batllia i del Tribunal de Corts, en particular els autes d'aquest darrer òrgan del 25 de març del 2014 i del 30 d'abril del mateix any.

Quart

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Enrique Rodríguez Garcia, al president de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 17 de novembre del 2014.

Laurence Burgorgue-Larsen Isidre Molas Batllori
Presidenta

Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat Magistrat